

نام درس: فارسی دهم تاریخ: زمان آزمون: سوالات ارزشیابی نوبت اول سری ۱ نمره با عدد: نمره با حروف:	به نام خداوند علم و قلم اداره ی آموزش و پرورش دیرستان سال تحصیلی	نام: نام خانوادگی: نام پدر: پایه: نام دبیر:
بارم	ردیف	
۰/۵	۱ واژه «هوا» در کدام گزینه، معنایی معادل با معانی این واژه در بیت زیر دارد؟ «گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سر رشته تا نگه دارد» (الف) ز روی هوا ابر شد ناپدید / به ایران کسی برف و باران ندید ☐ (ب) من آبم که چون آتشی زیر دارم / ز ننگ زمین بر هوا می گریزم ☐ (ج) ایزد امروز همه کار برای تو کند / همه عالم به مراد و به هوای تو کند ☐ (د) خوشا هوای گلستان و خواب در بستان / اگر نبودی تشویش بلبل سحرم ☐	۱
۰/۵	۲ معنای چند واژه در کمانک روبه روی آن درست آمده است؟ بقا (پایندگی) - دهر (روزگار) - سیف (تابستان) - ابوالعجایب (اعجاب آور) - شبان (چوپان) - خذلان (بازخواست شدن) - رونق (کساد) - عوعو (بانگ سگ) - دولت آشیان (آشیانه و کاخ خوشبختی) (الف) چهار ☐ (ب) پنج ☐ (ج) شش ☐ (د) هفت ☐	۲
۰/۵	۳ در کدام گزینه غلط املایی یافت می شود؟ (الف) برهنگی و عاجزی - بهای تن جامه - عذر خاست - مسلخ گرمابه ☐ (ب) زبان تازی - اهلیت - حاضر - دلاک و قیم ☐ (ج) عزوجل - فضل و رحمت - تبارک و تعالی - انعام و اکرام ☐ (د) صحبت - وسعت - رقعہ - ابوالفتح ☐	۳
۰/۵	۴ در همه گزینه های زیر، به استثنای گزینه غلط املایی دیده می شود. (الف) صدیق و راستگو - عیش و عشرت - عشق حرم - راحت و عافت ☐ (ب) فرقت و وصلت - عنایت و محبت - صیرت و صورت - محبوس و زندانی ☐ (ج) لئیم و کریم - صامت و مصوت - طرب و شادی - حیات ابدی ☐ (د) عداوت و کینه - خاست خدا - مفتاح و کلید - مثل قرآنی ☐	۴
۱	۵ در سه عبارت زیر دو غلط املایی وجود دارد آن ها را پیدا کرده، صحیحشان را بنویسید. (الف) چون از در، دررفتیم، گرمابیان و هر که آنجا بودند، همه بر پای خاستند و بایستادند؛ (ب) و پیران قبیلۀ خویش را حرمت دار، ولیکن به ایشان مولع مباش (ج) کودکان بر در گرمابه، بازی می کردند؛ پنداشتند که ما دیوانه گانیم. 	۵

۶	نقش دستوری ضمیر «-ت» در بیت زیر، همانند نقش دستوری ضمیر مشخص شده در کدام گزینه است؟ «غبار رهگذار کجاست تا حافظ / به یادگار نسیم صبا نگه دارد» (الف) <u>چو</u> گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت / ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد ☐ (ب) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد ☐ (ج) روزگاری است که سودای تو در سر دارم / مگر <u>سر</u> برود تا برود سودایت ☐ (د) یک دمی خوش <u>چو</u> گلستان کندم / یک دمی همچو زمستان کندم ☐	۰/۵
۷	در بیت «به نام کردگار هفت افلاک / که پیدا کرد آدم از کفی خاک» کدام جزء جمله به قرینه معنوی حذف شده است؟ (الف) متمم ☐ (ب) فعل ☐ (ج) مضاف‌الیه ☐ (د) مسند ☐	۰/۵
۸	کدام کلمه، در عبارت «رستم از هیچ کوششی فرو نمی‌گذارد تا بلکه کار اسفندیار با مسالمت خاتمه پذیرد» هسته گروه اسمی نیست؟ (الف) کار ☐ (ب) رستم ☐ (ج) اسفندیار ☐ (د) کوشش ☐	۰/۵
۹	معنای «کشتن» در چند بیت، با معنای آن در بیت زیر یکسان است؟ «بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد» (الف) سینه گو شعله آتشکده فارس بکش / دیده گو آب رخ دجله بغداد ببر (ب) شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن / تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی (ج) به عزت مردن از بی‌اعتباری زیستن خوش تر / چراغ روز را پروایی از کشتن نمی‌باشد (د) یارب مگیرش آر چه دل چون کیوترم / افکند و کشت و عزت صید حرم نداشت (ه) گر کام دوست کشتن سعدی ست باک نیست / اینم حیات بس که بمیرم به کام دوست (و) عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را / دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را (الف) یک ☐ (ب) دو ☐ (ج) سه ☐ (د) چهار ☐	۰/۵
۱۰	در کدام گزینه واژه‌ای وجود دارد که معنای قدیم آن با معنای جدیدش متفاوت است؟ (الف) بتی دارم که گرد گل ز سنبل سایبان دارد / بهار عارضش خطی به خون ارغوان دارد ☐ (ب) نه صورت است مزخرف عبارت سعدی / چنان که بر در گرمابه می‌کند نقاش ☐ (ج) گرچه سوی آسمان همراه باشد جبرئیل / چون تواند پای بر معراج پیغمبر نهد؟ ☐ (د) من از آن روز که در بند توام آزادم / پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم ☐	۰/۵
۱۱	در کدام گزینه حذف فعل به «قرینه معنوی» اتفاق افتاده است؟ (الف) تو مثل لاله پیش از طلوع دامنه‌ها / غریبی و پاکی / تو را ز وحشت طوفان به سینه می‌فشرم / عجب سعادت غمناکی ☐ (ب) اما من آن ستاره دورم که آب‌ها / خونابه‌های چشم مرا نوش می‌کنند ☐ (ج) مادری دارم بهتر از برگ درخت / دوستانی بهتر از آب روان / و خدایی که در این نزدیکی است ☐ (د) و من آنان را به صدای قدم پیک بشارت دادم / و به نزدیکی روز، و به افزایش رنگ ☐	۰/۵
۱۲	در کدام گزینه فعل جمله محذوف نیست؟ (الف) حکیمان دیردیر خورند و عابدان نیم سیر. ☐	۰/۵

	(ب) چه کسی می‌خرد غلامی زیباروی و خوش‌لهجه و نمکین را. ☐ (ج) اسرار ازل را نه تو دانی و نه من. ☐ (د) هر که او بیدارتر پردردتر. ☐	
۰/۵	نقش دستوری ضمیر متصل «ش» در پایان کدام گزینه، نظیر بیت زیر است؟ چو خود را به چشم حقارت بدید/ صدف در کنارش به جان پرورید ☐ (الف) فکر بلبل، همه آن است که گل شد یارش/ گل در اندیشه که چون عشوهِ کند در کارش ☐ (ب) بلبل از فیض گل آموخت سخن، ورنه نبود/ این همه قول و غزل تعبیه در منقارش ☐ (ج) آن سفر کرده که صد قافله دل، هم‌ره اوست/ هر کجا هست، خدایا، به سلامت دارش ☐ (د) ای که در کوچه معشوقه ما می‌گذری/ بر حذر باش که سر می‌شکند دیوارش ☐	۱۳
قلمرو ادبی		
۰/۵	در کدام گزینه آرایه «ایهام» وجود دارد؟ (الف) نگاه دار سر رشته تا نگه دارد ☐ (ب) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد ☐ (ج) نشان عهد و وفا نیست در تبسم گل ☐ (د) خدای در همه حال از بلا نگه دارد ☐	۱۴
۰/۵	برخی از آرایه‌های درج‌شده در کدام گزینه، نادرست است؟ (الف) نه لب گشایدم از گل، نه دل کشد به نبید / چه بی‌نشاط بهاری که بی‌رخ تو رسید! (کنایه - مراعات نظیر) ☐ (ب) گذشت عُمَر و به دل عشوهِ می‌خریم / هنوز که هست در پی شام سیاه، صبح سپید (ارسال‌المثل - تضاد) ☐ (ج) به یاد زلف نگونسار شاه‌دان چمن / ببین در آینه جویبار، گریه بید (تشبیه - تشخیص) ☐ (د) پادشاهان پاسبانانند مر درویش را / پند پیران تلخ باشد بشنو و بدخو مباش (جناس - حس آمیزی) ☐	۱۵
۰/۵	در کدام بیت آرایه «حسن تعلیل» مشهود است؟ (الف) برآشفَت عابد که خاموش باش / تو مرد زبان نیستی، گوش باش ☐ (ب) سر آن ندارد امشب که برآید آفتابی / چه خیال‌ها گذر کرد و گذر نکرد خوابی ☐ (ج) محتاج قصه نیست، گرت قصد خون ماست / چون رخت از آن توست به یغما چه حاجت است ☐ (د) دیدی که خون ناحق پروانه شمع را / چندان امان نداد که شب را سحر کند ☐	۱۶
۰/۵	در کدام بیت، آرایه «حس آمیزی» به کار نرفته است؟ (الف) با من به سلام خشک، ای دوست زبان، تر کن / تا از مژه هر ساعت لعل ترت افشانم ☐ (ب) ما گر چه مرد تلخ شنیدن نه‌ایم لیک / تلخی که از زبان تو آید شنیدنی است ☐ (ج) تا تو را آن بو کشد سوی جنان / بوی گل باشد دلیل گلستان ☐ (د) آن بلبلم که چون کشم از دل صغیر گرم / بوی محبت از قسم می‌توان شنید ☐	۱۷
۱	در عبارت زیر، دو استعاره پیدا کنید و بنویسید استعاره از چه هستند؟ چون بگشایم ز سر مو، شِکَن/ ماه ببیند رخ خود را به من	۱۸

۱۹	کدام گزینه درباره «ادبیات تعلیمی» درست نیست؟ الف) قابوس‌نامه، کلیله و دمنه، بوستان، مثنوی معنوی جنبه تعلیمی دارند. ☐ ب) اثر تعلیمی موضوع‌هایی از حکمت، اخلاق، مذهب یا دانشی از معارف بشری را بیان می‌کند. ☐ ج) آثار تعلیمی می‌توانند تخیلی - ادبی باشند تا مسئله‌ای را به صورت روایی یا نمایشی ارائه دهند. ☐ د) در ادبیات تعلیمی با بیان جد سروکار داریم و طنز را در آن راهی نیست. ☐	۰/۵
۲۰	کدام گزینه، عبارت زیر را کامل می‌سازد؟ سیف‌الدین محمد فرغانی در سده هجری شعر «بیداد ظالمان» را در انتقاد از رفتار ظالمانه فرمانروایان و تاخت و تاز سپاه سرود. الف) هفتم - مغول ☐ ب) هشتم - تیمور ☐ ج) هفتم - هند ☐ د) هشتم - اعراب ☐	۰/۵
۲۱	مصرع‌های به‌هم‌ریخته را مرتب کنید. (یک مصرع اضافی هست) به جز از علی که آرد پسری ابوالعجایب / به علی شناختم من به خدا قسم خدا را / که به ماسوا فکندی همه سایه هما را / دل اگر خداشناسی همه در رخ علی بین / / که علم کند به عالم شهدای کربلا را (۱) / (۲) /	۱
قلمرو فکری		
۲۲	مفهوم کلی کدام عبارت در مقابل آن به‌درستی آمده است؟ الف) قصه حال یوسف را نیکو نه از حسن صورت او گفت؛ بلکه از حسن سیرت او گفت: ترجیح صورت بر سیرت ☐ ب) تا عالمیان بدانند که هرگز کید کایدان با خواست خداوند غیب‌دان برابر نیاید: برتری عالم غیب بر این عالم ☐ ج) در بدایت بند و چاه بود، درنهایت تخت و گاه بود: سقوط و از دست دادن موقعیت ☐ د) مَلِک تعالی او را دولت بر دولت زیادت کرد و مملکت و نبوت، زیادت بر زیادت کرد: سعادت‌مندی روزافزون ☐	۰/۵
۲۳	کدام گزینه با بیت «حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد» تناسب مفهومی دارد؟ الف) تا نگریدی آشنا زین پرده رمزی نشنوی / گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش ☐ ب) محرم راز دل شیدای خود / کس نمی‌بینم ز خاص و عام را ☐ ج) ز سر غیب کس آگاه نیست قصه مخوان / کدام محرم دل، ره در این حرم دارد؟ ☐ د) به جان دوست که دشمن بدین رضا ندهد / ای که در به روی ببندند آشنایی را ☐	۰/۵
۲۴	مفهوم شعر «چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می‌افتد» با کدام گزینه تناسب دارد؟ الف) نام تو، خواب را بر هم می‌زند / آب را طوفان می‌کند / کلامت قانون است ☐ ب) هر چه در سوی تو، حسینی شد / دیگر سو، یزیدی / آه، ای مرگ تو معیار ☐ ج) خرد در مصاف عزم تو، جنون / تنها واژه تو خون است، خون / ای خداگون ☐ د) مرگت چنان زندگی را به سخره گرفت / که مردنی چنان، / غبطه بزرگ زندگانی شد ☐	۰/۵

۲۵	کدام گزینه، با بیت «بلندی از آن یافت کاو پست شد/ در نیستی کوفت تا هست شد» تناسب بیشتری دارد؟ الف) سیلاب نیستی را سر در وجود من ده / کز خاک دان هستی، بر دل غبار دارم ☐ ب) ز خاک آفریدت خداوند پاک / پس ای بنده، افتادگی کن چو خاک ☐ ج) از تواضع قد خم گشته خود راست کنی / گر تمنای تمامی، چو هلال است تو را ☐ د) ای سرو بلند بوستانی / در پیش درخت قامتت پست ☐	۰/۵
۲۶	در کدام بیت به «سرعت حرکت چشمه» اشاره نشده است؟ الف) چون بَدم، سبزه در آغوش من / بوسه زند بر سر و بر دوش من ☐ ب) گشت یکی چشمه ز سنگی جدا / غلغله زن، چهره‌نما، تیزپا ☐ ج) گه به دهان، بر زده کف چون صدف / گاه چو تیری که رود بر هدف ☐ د) زین نمط آن مست شده از غرور / رفت و ز مبدأ چو کمی گشت دور ☐	۰/۵
۲۷	کدام بیت با مفهوم آیه شریفه «و مکروا و مکر الله و الله خیر الماکرین» تناسب معنایی ندارد؟ الف) حيله هاشان را همه برهم زنم/ و آنچه افزایند من بر کم زنم ☐ ب) آب را آرند و من آتش کنم/ نوش و خوش گیرند و من ناخوش کنم ☐ ج) راست می‌فرمود آن بحر کرم/ بر شما من از شما مشفق‌ترم ☐ د) حيله‌ها و چاره‌ها گر اژدهاست/ پیش الا الله آن‌ها جمله لاست ☐	۰/۵
۲۸	معنی جملات و ابیات زیر را بنویسید. الف) و اندر همه کاری داد از خویشتن بده که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد. ب) گفته‌اند «نیکوترین»، از بهر آن بود که یعقوب خود او را به صبر آموزگار بود. ج) پس مرا در آن حال با مردی پارسی که هم از اهل فضل بود آشنایی افتاده بود و او را با وزیر، صحبتی بودی. د) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای/ فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد. ه) در فکر آن گودالم/ که خون تو را مکیده است/ هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حضيض هم می‌توان عزیز بود/ از گودال بپرس. و) در نیستی کوفت تا هست شد.	۱ ۰/۵ ۱ ۱ ۱ ۰/۵